
Leder

Detta nummer av Paideia har temat *Flerspråkighet och minoritetsspråkighet*. Det är lätt att motivera temats relevans utifrån en förändrad språksituation som i sin tur är en följd av händelser i omvärlden med flyktingströmmar och andra omflyttningar, påtvingade eller inte. Samtidigt bör vi påminna oss om att ett flerspråkigt samhälle är långt ifrån en ny företeelse; i senaste numret av det svenska litteraturmagasinet *Vi Läser* (nr 5, 2018) sågs exempelvis om staden Odessa att man där talade 53 språk i slutet av 1800-talet, ett faktum som kan kännas lite överraskande. Högst angeläget är numrets tema oavsett.

Att som pedagog få möta flerspråkighet i vardagen upplevs av många som något berikande. Samtidigt finns det problematiska aspekter. Ofta kan man som pedagog känna att hur man än gör så gör man fel – antingen accentuerar man barns och elevers flerspråkighet och annan kulturell bakgrund för *mycket* och blir beskylld för "folklorisering", det vill säga för att i alltför hög grad betona skillnader i mattraditioner, traditionella danser, folkdräkter etcetera, eller så tonar man ned skillnaderna och blir i stället beskylld för att ignorera barns och elevers språkliga och kulturella situation. I det här numret bidrar Jenny Hammond, som har stor kunskap om fältet, med artikeln *Inklusion av nyankomne invandrer- och flygningselever: et australisk perspektiv med vägledning*. Hammond har bland annat sammanställt forskningsbaserade faktorer som medför goda lärmiljöer. Artikeln visar konstruktivt hur elever *både* kan utmanas och få stöd, det vill säga hur man kan välja en medelväg i den svårbalanserade frågan. Via artikeln får läsaren också ett långväga internationellt perspektiv från en kontext där flerspråkighetsfrågan länge har varit föremål för studier.

Också Laila Colding Lagermanns artikel *Etniske minoritetslevers tillblivelse i skolen: Mellem individualisering och generalisering* bidrar med konstruktiva resonemang om medelvägar. Här introduceras fenomenet *overskridende læring* som står för ett för elever meningsfullt lärande i kombination med att de möjliggörs att "överskride marginale positioner".

Paideia har som mål att erbjuda kunskap och resultat såväl till dem som är verksamma i skolan som till dem som är verksamma i akademien. Alla numrets artiklar lever upp till detta, också Kirsti Tveitereids *Inkludering i barnehagens fellesskap. Samarbeid mellom minoritetsfamilien og barnehagens personale*. Artikeln består av en systematisk litteraturgenomgång och ett angeläget koncentrat av resultat från nordiska studier mellan 2012 och 2017. Både praktiker och forskare har mycket att hämta på området om samarbete mellan familjer och förskolans personal. Förskolepersonals perspektiv är för övrigt i fokus också i Lena Lyckeståhls kommentartext.

I Josefina Eliaso Magnussons artikel *Språk, makt och "Den Andre": Erfarenheter av underordning och/eller "möjliggörande" i Sverige* ges utrymme för ett elevperspektiv och här belyses vad det innebär för elever "att kunna svenska". I artikeln visas också hur elever gör motstånd mot rådande, reproducerande uppfattningar om språk. Med andra ord är de intervjuade eleverna alltså inte marionetter – en insikt som ger hopp. Ytterligare ett uppmuntrande exempel finns i Tveitereids artikel där ett så kallat flerkulturellt bostadsområde inte alls lever upp till den negativa bild som media målar upp. I stället blir bilden via den återgivna studien välbehövligt nyanserad.

Begreppet *inkludering* som ofta är centralt i Paideias innehåll kan ge ett intryck av att det finns en inre, harmonisk cirkel i vilken, i det här fallet barn och elever från andra länder, ska komma *in* och sedan är allting frid och fröjd. Men det är viktigt att vara medveten om att också detta centrum behöver röra sig, att det bör finnas en dynamik. En av de studier som ingår i Tveitereids översikt innebär en tankeväckare genom att visa att bara kristna helgdagar uppmärksammades i de undersökta kontexterna. En slutsats som kan dras är att en förskola och skola som öppnar för att värdesätta också andra religioners helgdagar skulle vara ett gott exempel på ett centrum som rörde sig. Såväl Eliaso Magnusson som Colding Lagermann tar i sina bidrag upp fenomenet intersektionalitet, det vill säga att etnicitet och flerspråkighet samspelar med klass, ålder och sexuell läggning. Att även andra faktorer är viktiga är förstås angeläget att ha i minnet i ambitioner om ökad rättvisa.

Detta nummer av Paideia väcker sammanfattningsvis inte bara frågor utan ger också svar och vägledning i frågor som diskuteras på många utbildningsorienterade platser. Att temat *Flerspråkighet och minoritetsspråkighet* är komplext är alltså inget som bör leda till handlingsförlamning. Som vanligt vill redaktionen att denna tidskrift ska göra skillnad för såväl praktiker som forskare, antingen var för sig eller i gemensamt arbete med gemensamma frågor. Det här numret har goda chanser att göra just det – skillnad.

God fornøjelse med læsningen

Anita Norlund, Anne-Karin Sunnevåg, Maria Ferlin, Ole Hansen, Søren Frimann og Thomas Nordahl